

До

Народните представители от 43 – тото
Народно събрание

Уважаеми дами и господа народни представители,

Съюзът на съдиите в България представя на Вашето внимание становището си по предстоящия на разглеждане от Народното събрание Законопроект за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, внесен от Министерски съвет на 17.06.2016 г. Това становище отразява позицията на ССБ, изразявана в хода на заседанията на Съвета за прилагане на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система, както и становищата ни, представяни пред Министерство на правосъдието по отношение на предходните варианти на проекта.

На първо място, призоваваме Ви да приемете Законопроекта на първо четене, доколкото същият доразвива следващите се от последното изменение на Конституцията и от ЗИД на ЗСВ, обнародван в ДВ, бр. 28/8.04.2016 г. промени в администрирането и организацията на дейността на органите на съдебната власт. Както вече ССБ е изразявал позиция, с отстъплението от първоначално предвижданата конституционна промяна, останаха неспазени съществуващите международни стандарти за мнозинство на съдии, избрани от техни колеги в органа, решаващ кадровите и дисциплинарните въпроси по отношение на съдиите и продължи да съществува възможност за политическо влияние върху тази дейност. В този смисъл е важно в рамките на така проведената частична конституционна реформа да се обезпечи максимално доближаване до тези стандарти. Призоваваме Ви също така да съобразите преди второто гласуване на Законопроекта нашите бележки по него.

Подкрепяме предвидените в Законопроекта нови правомощия на общите събрания на съдилищата, съответно на пленумите на ВКС и ВАС. Същевременно намираме за отстъпление от проекта в първоначалния му вид предвидената възможност по инициатива на една трета от съдиите в съответния съд общото събрание само да изразява становища по въпроси от компетентността на председателите. Предвидената в първоначалния вариант на проекта възможност общите събрания да вземат решения по въпроси, имащи организационен характер, напълно съответстваше на принципа за утвърждаване на съдийското самоуправление и намираме, че бяха лишени от основания критиките, че упражняването на такова правомощие би довело до организационен хаос в работата на съдилищата. По-нататъшно отстъпление от принципите на съдийско самоуправление биха обезсмислили съвсем предлаганите с амбицията за реформа промени в ЗСВ.

Намираме за лишени от основания възраженията срещу предвидените в Законопроекта правомощия на общите събрания на съдилищата и на пленумите на ВКС

и ВАС. Следва ясно да бъде посочено, че тези правомощия се изразяват във възможността тези събрания да излъчват кандидатури за председатели, да изслушват кандидатите и изразяват становища за тях, както и становища за предложените за назначаване заместници, да обсъжда и приема годишния доклад за дейността на съответния съд, да дава становища по законопроекти, да приема вътрешни правила за организацията на дейността си и да определя процента на натовареност на председателите и заместници им. Тези правомощия не представляват намеса в упражняването на управленски функции. Презумирането, че осъществяването на тези правомощия ще доведе до хаос и безотговорност не държи сметка, че тези събрания ще се състоят от съдии, на които е възложена високоотговорна дейност, което предполага и наличието на достатъчно сериозно отношение към функциите, произтичащи от длъжността им.

Намираме за необосновани и критиките, с които се смесват въпросите за отговорността за действията на председателите на съдилища и заместниците им, и участието на общите събрания в номинирането на кандидатите. Основен правен постулат е личната отговорност за извършените действия или бездействия и в този смисъл е въпрос за добра правна уредба и ангажираност на органите, компетентни да решават въпросите за отговорността, ефективното действие на механизми, които да предотвратят и санкционират нарушения или неоправдани бездействия. Съществуващата досегашна уредба по никакъв начин не показва наличие на такива действащи механизми, поради което и няма никакво основание твърдението, че понастоящем е по-ясно кой носи отговорност при лошо управление на съдилищата, в сравнение с предлаганите промени.

Считаме, че именно чрез разширяването на съдийското самоуправление ще се насърчи отговорността на съдиите и ангажираността им в отстояването на независимостта на съда, както от възможни опити за външни вмешателства, така и чрез предотвратяване на вътрешни за системата нелегитимни въздействия. В това отношение продължаваме да поддържаме предложението си ограничението за заемане на ръководна длъжност за два последователни мандата, да се отнася не само до един и същ орган на съдебната власт, а въобще за ръководна длъжност. Това е необходимо, за да се преятства създаването и развитието на т. нар. „съдебна номенклатура“, която е един от механизмите за вътрешно засягане на независимостта на съдиите при упражняване на функциите им.

Оценяваме положително ограничаването на възможността за първоначално назначаване в органите на съдебната власт, чрез отпадането на приложението му в апелативните и върховните съдилища. Същевременно намираме за необходимо да изразим и съществуващото сред голяма част от магистратската общност мнение, че възможността за първоначално назначаване в съдебни органи, които упражняват въззивни и касационни правомощия, ограничава кариерното развитие и демотивира съдиите от по-долните инстанции и в този смисъл, че само до районните нива следва да бъде ограничено първоначалното назначаване, доколкото единствено в тези органи за пръв път назначените магистрати естествено ще започнат професионалното си развитие, работейки по първоинстанционни дела и преписки.

Продължаваме да считаме за неправилно уредено в Законопроекта задължението на магистратите по предложението с § 103 чл. 195а, освен декларациите за частен интерес, подавани пред ИВСС, да подават и пред ВСС декларации, в които да декларират членство или съпричастност към дейността на юридически лица с нестопанска цел, каквито представляват и съсловните организации. Установяването на такъв декларативен режим противоречи на правото на свободно сдружаване. Ако се цели установяването на основания за несъвместимост по чл. 195, ал. 1, т. 6, поради принадлежност към организация или дейност, засягащи независимостта на съдебната

власт, то следва на деклариране да подлежи единствено липсата на членство в такива организации.

В хода на изготвянето на законопроекта възразихме срещу предложеното ограничаване на приложението на съдебните помощници само до върховните, апелативните и окръжните съдилища. Съвременната тенденция за решаване на проблема със свръхнатовареността на съдиите е не чрез увеличаване на съдийските щатове, а чрез използване на съдебни помощници. Районните съдилища са сред най-натоварените, поради което и няма своето легитимно основание отнемането на възможността в тези съдилища да не бъдат назначавани съдебни помощници.

Продължаваме да поддържаме възражението си срещу продължаващото смесване на основанията за ангажиране на дисциплинарна отговорност и неспазването на правилата на Кодекса за етично поведение, предвидяно с предлаганата с § 157 редакция на чл. 307, ал. 3. На международно равнище съществуват множество препоръки, изискващи разграничаване на правилата за етично поведение от тези, установяващи основанията за носене на дисциплинарна отговорност¹. Освен системното нарушение на професионалните задължения, като дисциплинарно нарушение следва да се предвиди и поведение, накърняващо престижа на съдебната власт, без то да се обвързва с неспазването на правилата на Кодекса за етично поведение. Както сме поддържали при изготвянето на Законопроекта, в случай, че нарушение на тези правила е довело и до накърняване на престижа на съдебната власт, наличието на такава последица ще е достатъчно основание за дисциплинарно санкциониране.

Принципно подкрепяме предвидените промени по отношение на конкурсите и атестирането, същите са насочени към решаване на съществуващите проблеми по неритмично провеждане на конкурси за повишаване и преместване, липсата на пряка връзка между действителните професионални постижения и кадровото развитие, формализма и уравниловката при атестационните процедури. Готови сме да представим на Вашето внимание конкретни възражения срещу отделни разпоредби на Законопроекта, отнасящи се до материята на конкурсите и атестирането.

Не на последно място по значение намираме за необходимо да посочим, че в хода на обсъждането на Законопроекта в Съвета за прилагане на Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система направихме предложения, отнасящи се до промяната на ЗСВ в частта за организацията на прокуратурата. Счетохме, че трябва да направим това, защото сме организация в обществена полза, която не се ограничава до защитата само на тясносъсловни интереси. Предложенията, които направихме и които не бяха възприети, се отнасяха до ограничаването на възможността за даване на указания от по-горестоящите прокурори, с които не е съгласен съответния прокурор, като в тези случаи обосновахме необходимостта даващият такива указания по-горестоящ прокурор сам да извърши съответните процесуални действия. Също така се противопоставихме на запазването на функционалната подчиненост от страна на всички прокурори на главния прокурор, доколкото предвиденото само в организационен аспект ограничаване на субординацията не е достатъчно за истинска децентрализация на прокуратурата.

---

¹. Обобщение на тези стандарти е направено в Доклада на Европейската мрежа на съдебните съвети, публикуван на страницата на ВСС:
http://www.vss.justice.bg/root/f/upload/8/ENCJ_report_Minimum_Standards_V_adopted_GA_June_2015_%D0%A2%D0%A0%D0%90.pdf

В заключение Ви призоваваме да приемете на първо четене Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, както и да подкрепите принципите, които същият преследва при по-нататъшното му обсъждане. Заявяваме готовност да допринесем към отстраняването на несъвършенствата на проекта и изразяваме желание да участваме в заседанието на Комисията по правни въпроси, на което той ще бъде обсъден преди второто му гласуване.

24.06.2016г.
гр. София

Атанас Атанасов,

Председател на УС на ССБ